Isus im reče: Ja sam svijetlo svijeta. Tko ide za mnom, ne hoda u tmini, nego će imati svijetlo života. (Iv. 8,12)

Korizmena poslanica za godinu 1946.

TISAK BISKUPIJSKE TISKARE U ĐAKOVU

† ANTUN AKŠAMOVIĆ

Milošću Božjom i odlukom Sv. Stolice biskup, apostolski upravitelj kanonski ujedinjenih biskupija Bosansko-Đakovačke i Srijemske s pripojenom apostolskom Administraturom Sjevernom Slavonijom

Časna braćo svećenici i predragi vjernici!

Ako se duhom prenesemo u prošle vjekove svjetske i crkvene povjesti, te razmotrimo važnije pojave ili sebi u pamet dozovemo ličnosti, koje su iza sebe ostavile velika djela, moramo se zaustaviti pred veličanstvenom osobom Gospodina Spasitelja našega Isusa Krista. Njegova pojava nas iznenađuje, On nas zadivljuje. Svaki od nas mora sa blaženim Paskalom da kaže: »Susretaj s Isusom nas zadivljuje«. Njegova pojava, Njegova nauka, Njegova djela za vrijeme boravka na zemlji su tolika i takova, da o njima sv. Ivan Evangjelista u svojem Evanđelju ovako govori: »Kad bi se sva velika djela Isusa Krista popisala, mislim, da ni sav svijet ne bi mogao obuhvatiti knjige, što bi se imala da napiše.«

Mi ćemo u ovoj poslanici prikazati sliku Isusa Krista kao velikoga ili bolje reći kao božanskoga liječnika čovječanstva.

Kada je Fra Angeliko veliki umjetnik slikar srednjega vijeka htio naslikati obličje Isusa Krista, nije osjećao spreme, da li će slabim bojama i stečenom vještinom moći prikazati potpuno vjernu sliku i ljepotu Njegovu. U toj tjeskobi se je bacio na koljena te se duže vrijeme klanjao Isusu Kristu i molio. Tako ćemo činiti i mi na početku ove poslanice.

Svi ćemo mi svećenici i vjernici iz dubine svoje duše moliti, da nam Gospodin Bog naš Isus Krist usposobi um i srce, kako bi što savršenije spoznali božanski lik Njegov i punom pobožnosti razmotrili

Njegovu misiju na zemlji. O tom velikom poslanju svome govori Gospodin Spasitelj sam. Sv. Luka Evanđelista nam u četvrtom poglavlju svoga Evanđelja donaša o tome točan prikaz, kome je ovaj sadržaj: Po običaju svojem otiđe Isus u subotu u sinagogu. Ustao je da čita. Pružiše mu knjigu i čita, gđe je pisano: »Duh Gospodnji počiva na meni. On me pomaza, da nosim radosnu vijest siromasima. **Posla** me, da navješćujem zarobljenima oslobođenje, slijepcima vid, da oslobodim potlačene. Da proglasim milosnu godinu Gospodnju«. Tada zatvori knjigu, dade je natrag slugi i sjede. On im poče govoriti: Danas se ispunila ova riječ sv. Pisma, koju ste upravo čuli. (Luk. 4, 16—21.). Svi crkveni naučitelji odlični poznavaoci sv. Pisma jednodušno utvrđuju, da je Gospodin Isus Krist ovim riječima objavio svoju misiju na zemlji. On je poslan, da liječi ljude od najtežih bolesti. On dolazi od Boga Oca, da oslobađa od Sotone zarobljeno čovječanstvo. Krist je duhovni Osloboditelj te ujedno liječnik na području prosvjetnoga i duhovnoga života.

Čovječanstvo je bilo bolesno. Svuda je vladala tmina religioznoga neznanja. Svagđe se pokazivalo očajno stanje u shvaćanju života kako kod pogana tako i kod izabranoga naroda. Kod velikih i malih naroda staroga poganstva, vladalo je opće očekivanje, da će doći Bog, koji će popraviti strahovita zla, koja pustoše zemlju. Veliki umnik Francuz Voltaire i ako ga povijest isključuje iz broja štovatelja Kristovih, ovako govori: »Priznajem da su svi narodi staroga svijeta prije Krista očekivali osloboditelja, da bi se ona točka, gdje je on bio očekivan mogla zvati **»polom ufanja svih naroda«**. Znademo dobro svi, da je Palestina ta sretna zemlja. U njoj se Isus Krist objavio svijetu i donio božanske darove socijalnoga i duhovnoga preporoda za čovječanstvo. On se predstavio kao liječnik. Kuda god je prolazio, iznašaju pred njega bolesnike, On im vraća zdravlje tjelesno na čudesni do sada nečuveni i neviđeni način. Ljudi se čude i uzvikuju: **Veliki prorok je ustao**

(Luk. 7, 16.). Isus Krist se ne zaustavlja kod liječenja tjelesnih bolesti. Njegov zadatak je znatno veći. On je liječnik duša. Njegova je služba namijenjena cijelome čovječanstvu, svima ljudima. On liječi od najvećega zla, koje čovječanstvu nosi vječnu propast. On oslobađa ljude od grijeha, koji je uzrok vječne smrti svima i svakomu.

Isus Krist to pokazuje već na početku svojega javnoga djelovanja u Jerozalemu. Evo što nam pripovijeda sv. Evangjelje: Isus se nalazi među mnoštvom naroda. Prisutni su farizeji i književnici, koji su došli iz svih sela galilejskih i judejskih i iz Jeruzalema. Kuća je velika. Ljudi donesoše na nosilima čovjeka uzeta. Kušali su da ga unesu u kuću i postave pred Njega. Ali poradi mnoštva naroda nijesu ga mogli unijeti. Zato se popeše na krov i kroz crijepove spustiše ga s posteljom na sredinu pred Isusa. Kad vidje vjeru njihovu reče: Čovječe oprošteni su ti grijesi tvoji. Tada su pomislili u sebi književnici i farizeji: Tko je ovaj, što huli na Boga? Tko može opraštati grijehe osim jednoga Boga. Isus prozre pomisli njihove i reče im: Što mislite u srcima svojim? Što je lakše reći: Oprošteni su ti grijesi tvoji ili reći:Ustani i hodi? Ali znajte, da Sin čovječji ima vlast na zemlji opraštati grijehe! I tada reče uzetome: Zapovijedam ti, ustani, uzmi postelju svoju i idi kući. Odmah ustade on pred očima njihovima, uze postelju, na kojoj je bio ležao i otiđe kući slaveći Boga. Svi su bili obuzeti udivljenjem i hvalili su Boga. Puni straha rekoše: Danas smo vidjeli čudo. Slično je postupao Gospodin Spasitelj kod liječenja svake bolesti. Svagdje je naglašavao, da Njegova služba sastoji u opraštanju grijeha. On je došao pun milosrđa i ljubavi da ovu službu vrši prema svima ljudima, prema svima narodima. Stoga sv. Ivan ispred Njega uzvikuje: Evo jaganjac Božji, koji oduzima grijehe svijeta (Iv. 1, 29.) Isus Krist je isti nekoč, sada i do vijeka. To je utvrđeno u prvoj poslanici sv. Ivana, koji kaže: Znademo, da je došao sin Božji i dao nam razum da

spoznamo Istinitoga Boga. I mi smo u Istinitome u Sinu njegovu Isusu Kristu. Ovaj je istiniti Bog i život vječni. (Iv. I., 5,20.).

Isus Krist se žrtvuje za otkupljenje čovječanstva.

Isusova pojava na zemlji jest doista veliko otajstvo Božje Providnosti. Njegov život je život najvećega i dosada neviđenoga Pravednika, ali pun trpljenja. Čudna je stvar, da nas te patnje ne odbijaju i trpljenje nas ne zastrašuje, nego nas još više k Njemu privlače. Mi kao da i danas slušamo Njegov poziv: Dođite k meni svi, koji ste umorni i opterećeni, ja ću Vas okrijepiti. (Mat. 11,28). Otajstvena snaga Isusa Krista je u tome, što je on cijelim svojim bićem uronjen u volju nebeskoga Oca. Njegova nauka i Njegov život je u potpunom skladu. Ispovijed Njegova je izražena u vlastitim riječima: »Moja hrana je, da vršim volju Oca, koji me je poslao, da vršim djelo Njegovo.« (Iv. 4,34.). Milosrdni Otac nebeski sprema čovječanstvu oproštenje, Isus Krist provađa pomirbu. Za pomirbu se traži žrtva. Ta žrtva je On sam: Sin čovječji je došao da preda život svoj kao otkupninu za mnoge (Mat. 20,28.). Svu težinu u izvršenju ove misije osjećao je Spasitelj, kad je molio: »Ah Oče, Tebi je sve moguće, uzmi ovaj Kalež od mene. (Mark. 14,36.). Taj vapaj pokazuje, da je Isus trpio kao čovjek i da pri tome nije udijela imala Božanska narav Njegovoga bića. Bol i trpljenje je svojstvo čovječje naravi, koju je Isus Krist prikazao kao žrtvu Ocu nebeskom za grijehe svijeta. Sv. Pavao kaže: »Krist nas je ljubio i zato se je Bogu za nas predao kao dar i žrtva.« Zato je Isus Krist danas toliko ljubljen od mnogih milijuna pravednika i grješnika. Isusu na čast sklapaju ruke jutrom i večerom nejaka djeca i prikazuju mu prvence svoje ljubavi. Radi imena Isusovoga kršćanska omladina muška i ženska prinaša rado žrtve za obuzdavanje mladenačkih nastranosti u cilju da Njemu ostane vjerna. Kršćani svake dobi i svakoga staleža podnašaju ustrpljivo sve brige i napore, te sve to smatraju dužnošću u službi Isusa Krista sjećajući se riječi sv. Pavla: »Sve mogu u Onome, koji mi snagu daje.« Starci i starice gledajući smrti u lice blijedim usnama cjelivaju Njegovu sliku, te mu prikazuju zadnje kucaje srca gledajući u Njemu najvećega Dobročinitelja. Ovi se prizori ređaju pred našim očima kroz skoro dvadeset vijekova. Ti osjećaji ispunjat će duše vjernih kršćana do sudnjega dana. Gospodin naš Isus Krist je za sve jednako: Jaganjac Božji, koji oduzima grijehe svijeta. (Iv. 1,29).

Isus Krist je učitelj kršćanskoga nauka.

Isus Krist je prolazeći Palestinom nastupio kao veliki učitelj. Sam on kaže: »Zovete me učiteljem. Ja to jesam« (Mat. 23,10). Zatim dodaje: Ali nauka, koju ja učim nije moja, nego onoga, koji me je poslao Oca nebeskoga. (Iv. 7,16). Tima riječima se Isus ujedno predstavio kao glasnik Božje objave. On dapače o sebi još i više kazuje: Ja sam svijetlo svijeta. (Iv. 8,12). Ja sam put, istina i život. (Iv. 14,6). Ja sam Uskrsnuće i Život. (Iv. 11,25). Nitko ne dolazi k Ocu do li po meni. Ja i Otac jedno smo (Iv. 10,30). Sve nam ove Njegove izjave jasno svjedoče, da je Isus Krist kao Božji Sin došao, da svojim naukom, koji se imade objaviti cijelome čovječanstvu, pouči svijet. Isus Krist objavljuje nauku o Bogu Ocu. Povijest religije od početka svijeta svjedoči, da su poganski narodi vjerovali, da udesom čovjeka ravna nebeska nesavladiva sila. Izraelski narod je u Starom Zavjetu također ispovijedao vjeru u Božju Providnost. Uza sve to ne ćemo u povijesti prije Isusa Krista naći nijednoga mudraca, ni kralja ni svećenika, koji bi o Bogu govorio kao svojem nebeskom Ocu. Ta riječ je prvi puta čuvena iz ustiju gospodina Isusa Krista. Sv. Ivan Apostol kaže: Nitko nije Boga vidio. Jedinorođeni Sin, koji je u krilu Njegovom nam Ga je objavio. (Iv. 1,18). Objavljenje Isusa Krista prikazuje Boga kao predobroga Oca nebeskoga. Kod sv. Mateja je zabilježena velika molitva cijeloga kršćanstva. To je molitva, koju nas je

učio Sin Božji Isus Krist. On doslovce ovo kaže: Molit ćete dakle ovako: Oče naš, koji si na nebesima, sveti se ime Tvoje, dođi kraljevstvo Tvoje, budi volja Tvoja, kako na nebu tako i na zemlji (Mat. 6, 9 i 10). Iz sadržaja ove molitve se jasno vidi, da je Bog nebeski Otac od kojega smo u svemu ovisni. Stoga se Njegovoj volji imademo posve podvrći. Isus Krist i svoju molitvu upravlja istome Ocu: Ispovjedam Ti se Oče, Gospodaru neba i zemlje, jer si ovo sakrio mudrima i učenima, a objavio si malenima. (Mat. 11, 25). Prva i glavna zadaća mu je, da svijetu objavi Oca: Jer nitko ne pozna Oca osim Sin i komu ga bude htio Sin objaviti. Isus Krist naglašuje, kako je Otac dobar i svet: Oče sveti, čuvaj one, koje si mi dao, da budu jedno kao i mi. Svetost Očeva, treba da bude uzor ljudima:Budite savršeni, kako je i Otac Vaš nebeski na nebu savršen. Sveto Pismo je prepuno slika i oznaka, kojima Isus Krist obrazlaže, kako je nemoguće govoriti o Ocu, a da pri tome ne upoznamo Njegove brige i ljubavi. Providnost Oca nebeskoga se proteže na sva područja ljudskoga života. U vezi s naukom o Providnosti Božjoj On unaša puno svijetla i razumijevanja za život čovječiji.

Isus Krist postavlja temelje kršćanskome nauku o Bogu, o čovjeku, o neumrlosti duše, o oproštenju grijeha, o posljednjem sudu, o uskrsnuću tijela, o životu vječnom. Dogmatička nauka Božanskoga učitelja sabrana je u dvanaest članaka vjerovanja apostolskoga, koje je upotpunjeno brojnim člancima vjerovanja vjekovne Crkve Isusove. Tko pravo shvaća pojam dogmatičke nauke, mora priznati, da dogme sadržavaju autoritativna objašnjenja vjerskih istina, koje nadmašuju ljudski razum. Da ih Isus Krist nije objavio i svojoj Crkvi na čuvanje predao, ostale bi za čovjeka neotkriveni svijet. Ta koliko je predrasuda imao svijet o neotkrivenom negda kontinentu Americi prije Krištofa Kolumba. Bogoduhi Španjolac razbija predrasude, ulazi u novi svijet, i svoje savremenike upoznaje s njegovim prilikama.

Spasitelj Isus Krist imade da svjedoči za istinu, t. j. da nas upozna s nadnaravnim svijetom, s nebeskim svijetom i s nebeskim stanovnicima. On govori dogmatički punim ugledom i odlučnom riječju: Moja nauka nije moja, nego Onoga, koji me je poslao. (Iv. 7,16). Još je snažnija Njegova tvrdnja: Ja idem k Onomu, koji me je poslao. Tražit ćete me, ali me ne ćete naći i gdje sam ja, vi ne možete biti (Iv. 7,33,34). Isus Krist svršava svoju misiju, nauk svoj predaje apostolskom zboru pod vodstvom sv. Petra Sv. Zbor apostolski preuzima učiteljsku službu svekolike Njegove nauke: Idite i naučavajte sve narode, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga, učite ih obdržavati sve, što sam Vam zapovjedio i evo ja sam s vama sve do konca svijeta (Mat. 28,19 i 20). Apostoli usmeno i pismeno šire evanđeosku nauku među sve narode. Evangjelje Isusovo je već u prvo kršćansko doba prevedeno u razne jezike. U svim tim knjigama po svijetu raširenima i u raznim jezicima pisanima nalazimo potpunu skladnost kršćanskoga vjerovanja. Ova evangjeoska nauka učinila je Crkvu Kristovu internacionalnom, međunarodnom, katoličkom. Evangjelje Isusovo je imalo oštre borbe s oprečnim sistemima mnogih filozofa i naučnjaka, ali su dogmatički proglasi Svete naše Katoličke Crkve odnijele pobjedu. Danas postoji neoborivo katoličko vjerovanje, tako da svaki katolik, gdjegod on bio i kako god se zvao: Evropejac, Amerikanac, Azijat, Afrikanac, Australac, bijelac ili crnac oslanja svoje vjersko osvjedočenje o dogmatičku nauku, kojoj je Učitelj sam Isus Krist, a vjerni čuvar vrhovno Učiteljstvo sv. Kat. Crkve, a to su biskupi s Sv. Ocem Papom u Vatikanu.

Počesto se naglašava, da postoji opreka između kršćanske dogme i moderne znanosti. To se događa zato, što se nepravilno istovjetuje znanost i istina. Gdje toga nema, ondje nema niti opreke između znanosti i dogme. Cilj, za kojim ljudski um konačno teži jest istina, a ne znanost. Znanost je samo sredstvo, a ne svrha. Znanost je jedan od puteva, koji

vode do istine, ali nije jedini put. Tako je posve svejedno, da li se koja istina ustanovljuje putem matematičkoga izvađanja, ili historičkoga istraživanja ili putem crkvenoga predavanja. Tko ljubi istinu taj će istim zanimanjem tražiti, poći će u školu znanstvenoga istraživanja kao i u školu crkvenoga predavanja. Područje je znanstvenoga istraživanja prostrano tako, kako je i svijet prostran, ali i ograničeno, kako je i svijet ograničen. Šta ćemo dakle, kada dođemo do granica, što nam ih ovaj materijalni svijet stavlja, a istine još nismo našli? Hoćemo li ostati potišteni s uzdisanjem: Ne znamo ne možemo dalje, ili ćemo u nastojanju da pronađemo istinu proslijediti dalje preko granica materijalnoga svijeta? Svaki će pametan čovjek reći: Hajdemo za istinom! Ne mirujmo, dok ju ne nađemo! Znanost je iscrpena. Tražimo drugo sredstvo! Naći ćemo ga u crkvenom predavanju. Učiteljstvo Crkve nam govori: Nauka, koju ja učim, nije moja, nego Onoga, koji me je postavio. Nauka je Isusa Krista, koji je o sebi rekao: Ja sam svijetlo svijeta. Tko ide za mnom, ne hoda u tminama, nego imade svijetlost života (Iv. 8,12). Dogmatička nauka i duh kršćanskoga vjerovanja prodire neposredno do Veličanstva Božjega. Nemirno je srce naše, dok ne počine u Tebi, Bože, kaže sv. Augustin. Svaka dogma sv. Crkve naše je proširenje naše duhovne spoznaje, jest pogled u drugi svijet, koji postoji daleko iznad horizonta znanosti, ali je ipak tako realan kao i naravni svijet. Između znanja i vjerovanja nije razlika u sigurnosti, nego samo u načinu kako se do potpune istine dolazi.

Vrhovno učiteljstvo Katoličke Crkve kojemu je na čelu Sv. Otac Papa u Vatikanu dalo je svojim školama biljeg dopunjske metode, tako da je naučnome istraživanju pridodano skolastičko načelo: Vjerujem, da razumijem. Stoga je religiozni život svakoga katolika oslonjen na tvrdo uporište, na visoki ugled Crkve i na nepogrešivo Njezino učiteljstvo. Osvjedočeni smo, da ni najznanstvenija knjiga nije kadra učiniti katedru znanosti suvišnom, tako

niti sv. Pismo ne može Crkvenoga Učiteljstva učiniti malovažnim.

Čovječanstvo treba vrhovnu oblast, koja izriče zadnju odlučnu riječ, dokle sižu i gdje prestaju problemi. O filozofiji sumnje i negacije ne može svijet da dugo živi. Naprotiv jake dogme stvaraju jake narode. Dogme Katoličke Crkve su prilagodljive svakome narodu. Za svaku istinu iz ove riznice vrijedi ona sv. Pisma: Spusti Duha svojega i stvoriti će se, pak ćeš obnoviti lice zemlji. Zato jamči sam Gospodin Isus Krist, kad kaže: Tko ide za mnom, ne hoda u tminama, nego imade svijetlost života (Iv. 8,12).

Isus Krist je zakonodavac kršćanskoga morala

Isus Krist se u povijesti pokazuje kao Otkupitelj i veliki Učitelj, ali istodobno naglašuje, da je Zakonodavac, koji čovječanstvu određuje zakone, prema kojima moraju ljudi živjeti, da kao otkupljena i posvojena djeca Božja postignu baštinu od Njega stečenu. Izjave Gospodina Isusa Krista, koje nas o tome uvjeravaju zabilježili su gotovo svi Evanđeliste. Kod sv. Mateja čitamo: Sakupljenima Apostolima reče Gospodin Isus: Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Zato idite i učinite sebi sve narode učenicima krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Učite ih da drže sve, što god sam Vam zapovjedio. Evo ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta. (Mat. 28, 18 i 19).

Sveti Ivan Apostol je zabilježio sličnu značajnu izjavu: Kao što je mene poslao Otac i ja šaljem vas, pak ćete i Vi grijehe opraštati. Kojima oprostite, oprostit će im se, kojima zadržite, zadržat će im se. (Iv. 20, 23). Ova velika vlast se još jače objašnjuje u njegovoj izjavi sadržanoj u Evanđelju sv. Mateja: Zaista, kažem Vam, štogod svežete na zemlji bit će svezano i na nebu i štogod razriješite na zemlji bit će razriješeno i na nebu. (Mat. 16, 19). Isusove su riječi jasne i ne trebaju puno tumačenja. Svaki od nas uviđa, da se Isus Krist u svijetu pojavio ne samo kao Otkupitelj, u kojega moramo vjerovati, nego

kao Zakonoša, kojemu se moramo pokoravati. (Konc. trid. Sj. VI. kan. 21).

Zakon po Isusu Kristu donešen imade ovo obilježje: Zakon je općenit i svestran. Dan je za sve ljude i narode. On obuhvaća cijelu narav ljudsku. Ne ostavlja ništa neurednoga u čovjeku. Isus Krist je izvršio, što je nekad prorekao prorok Jeremija: Dat ću zakone svoje u pameti njihove i zapisat ću ih u srca njihova. (Jer. 31, 31). Naredbe toga zakona prilagođene su svima ljudima bez obzira na narodnost ili na društveni položaj. Nema grijeha pa ni pogrješke, koja se ne zabranjuje, nema kreposti, koja se ne naređuje ili barem preporuča. Zakon kršćanskog morala ne odnaša se samo na vanjske čine, na djela i riječi, nego na cijelu unutarnjost našu, na misli i želje, te na cijelo naše čuvstvovanje. Štogod duša zamjećuje, sve je to u zakonu predviđeno i zahvaćeno. To divno opisuje sv. apostol Pavao u poslanici Titu ovim riječima: Pokazala nam se milost Božja, koja spašava sve ljude učeći nas, da odrekavši se bezbožnosti i svjetskih želja, trijezno i pravedno i pobožno živimo na ovome svijetu, čekajući blaženu nadu i dolazak slave velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista. (Tit. 2, 11-14). Svoju Bogom nadahnutu misao upotpunjuje u poslanici Filipljanima, gdje kaže: Uostalom braćo, štogod je istinito, što je časno, što je pravedno, što je sveto, što je ljubezno, što je slavno, što je kreposno i što je god hvale vrijedno, to mislite. (Filip 4, 8).

Zakon Kristova morala je nada sve uzvišen, svet i svrhunaravan. Već su apostoli Isusovi kršćanima prvoga vijeka od opstanka Crkve naglašavali: Volja Božja je posvećenje vaše. (1 Sol., 4, 3). Budite savršeni, kako je i Otac vaš nebeski savršen (Mat. 5, 18).

Sv. Ivan Zlatousti kaže: Koji je to zakon, za koji se kaže, da nam je s neba dan? Zar ne milost sv. Duha. A sv. Augustin uči: Zakoni od Boga pisani u našim srcima, jesu sama prisutnost sv. Duha. Eto dakle svi zaključuju, da su zakoni novoga zavjeta

vjernicima kao u dušu uliveni po milosti Isusa Krista. Primjena ovih zakona je provediva, jer su omogućena sredstva, za njihovu primjenu. Sv. Grgur Veliki kaže: Za suzbijanje svake mane i slabosti ljudske označen je lijek. Kao što medicina liječi upale hladnim oblozima, a ozebla tjelesa grijanjem, tako se nebeski liječnik brine za duše naše. On naređuje žestokima blagost, škrtima darežljivost, oholima poniznost, pohlepnima odricanje. Zakon Kristova morala je toliko jasan, da ga može razumjeti i u život provesti svaki vjernik bez razlike dobi, spola i stališa. Sv. Augustin to ovako objašnjuje: Upućuje i vježba djecu na dječji način, mladiće obuzdava s obrazloženom važnošću, starce predobiva na mirni način, kako odgovara dobi života i snazi duha. Zakon Kristova morala je stalan i nepromjenjiv. To naglašava sv. Matej u svojem Evanđelju kad kaže: Tumačio ga je kao Onaj koji imade vlast, a ne kao pisci i farizeji (Mat. 7 29). Što po slovu Evanđelja spoznajemo, to po sv. Duhu u pameti i u srcu tvrdo držimo prema riječima sv. Pavla: Poslanica ste Kristova, od nas izrađena, ne na kamenitim pločama, nego na pločama Vaših srdaca (2 Kor. 3 3). Isti Rousseau poznati francuski pisac, koji nije bio blizu Isusovoj nauci, divi se evanđeoskom zakonu kad kaže: Uvijek istinit, uvijek jedinstven, te uvijek stalan i sebi dosljedan.

Iz obilježja evanđeoskoga zakona novoga zavjeta se jasno vidi, da je Isus Krist zakon ovaj dao ljudima za njihov život, koji je nastao poslije otkupljenja. Po izvršenom djelu Otkupljenja ljudi su postavljeni u stanje posinjene djece Božje s pravom na sve blagodati, koje iz toga duhovnoga odnošaja proizlaze. Uvjet pako je postavljen taj, da svaki otkupljeni i posinjeni pojedinac imade ispuniti zakon Božji. To nam kazuje sam Isus Krist: Ne će u kraljevstvo nebesko unići onaj, koji mi kaže: Gospodine, Gospodine, nego onaj, koji vrši volju Oca mojega, koji je na nebesima. (Mat. 7, 21).

Isus Krist je u zakonodavstvo novoga Zavjeta, a

to je zakonodavstvo kršćanskoga morala unio tri vrsti zakona:

1. Zakoni o vjerskim obredima odnošaju se na Njegovu nauku o odnosima čovjeka prema Bogu, komu pripada posebno poklonstvo i štovanje. Stoga je Isus Krist zakonima odredio obrede novozavjetne žrtve sv. Mise i obrede sv. Sakramenata. Ovi obredi po svojoj bitnosti imadu Isusa Krista za svoga tvorca i zakonodavca, a Crkva ih je kasnije dopunila i prilikama vremena prilagodila.

2. Nauka Isusa Krista sadržaje vječne istine vjere i ćudorednosti, kako smo to napred obrazložili. Sve ove istine moraju ljudi spoznati i vršiti, da se mogu zvati posinjena i otkupljena djeca Božja s pravom na nebesku baštinu. Stoga je bilo potrebno zakonima odrediti, što treba činiti i čega se moramo kloniti, da Bogu omilimo i postignemo vječno spasenje. To uređuju zakoni vjere i ćudorednosti, koji se jednim imenom zovu zakoni kršćanskoga morala Sv. sabor Tridentinski kaže: Tkogod kaže, da u Evanđelju osim vjere nije ništa zapovjeđeno, nego da je beznačajno (indiferentno) te nije niti zapovjeđeno, niti zabranjeno, neka je izopćen (Sj. VI. kan. 19).

3. Pravničkih posebnih zakona Isus Krist nije donio, ali je utemeljio Crkvu svoju sa opunomoćenim Poglavarstvom u osobi Sv. Petra, komu je predao svu sudačku vlast: Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga. Štogod svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebu. Štogod razriješiš na zemlji, bit će razriješeno i na nebu. (Mat. 16, 18 i 19). Crkva je duhovno kraljevstvo na zemlji, ali vidljivo jer se sastoji od vidljivih članova. Zato je sudačko zakonodavstvo nastalo i razvijeno za vlade Sv. Petra i njegovih nasljednika sve do danas. Tako su zakoni kršćanskoga morala obuhvatili zakone izdane izravno od Isusa Krista i brojne zakone donešene od Njegove Crkve. Crkvene zapovjedi i zabrane nijesu drugo nego nužni zaključci izvedeni iz Božjih zapovijedi i iz Božjih zabrana. Primjerice prva i druga zapovijed Crkve o svetkovanju blagdana i slušanju

sv. Mise u nedjelje i blagdane jest objašnjenje treće Božje zapovijedi: Spomeni se, da posvetiš dan Gospodnji. Crkveni propisi o odgoju djece idu za tim, da se u obiteljima svestrano poštuje četvrta zapovijed Božja: Poštuj oca i majku svoju. Ova moralna misija Crkve sadržana je u posve jednostavnoj, ali klasičkoj priči o dobrom pastiru u Evanđelju Isusovom (Iv. pogl. 10). Moderni naraštaji su se počeli otimati skrbništvu i vodstvu Crkve, oni ne žele, da imadu vodstva u moralnom pogledu, oni se zagrijavaju za drugi način života. Crkva katolička vidi ove težnje nastranoga duha, ali ipak ostaje kod svoga kategoričkoga propisa: Odstup od zapovijedi Božje ili od zapovijedi crkvene je otpad od Isusa Krista, jest otpad od Boga. Savremeni su ljudi katkad kudili ovu željeznu stegu Crkve, ali se njihovo potomstvo divilo tima neumoljivima odlukama i njihovom blagom uplivu za napredak čovječanstva. Dapače je mnoge učene i znanstvenom svijetu poznate učenjake baš ova neumoljiva crkvena disciplina dovela u krilo Katoličke Crkve (Newman, Jörgensen, Coppee, Ruvill i još mnogi drugi). Crkva je uvjerena, da u krilu njezinom provedena disciplina odgaja i utvrđuje savjesnost vjernika na svima područjima njihovoga života. Kada kažemo savjestan čovjek isto je kao da kažemo značajan čovjek. Zakoni kršćanskoga morala odgajaju značajeve. Nema sumnje, da već naravni zakon utvrđuje dužnosti čovječje u svakdanjem životu, ali i povijest svjedoči, da su propisi naravnoga zakona omogućili izgradnju narodne kulture trajne i dostojne čovječanstva samo ondje, gdje su se građani osjećali vezanima uz ove zakone vjerskom obavezom. Na savjest građana se mora prizivati i država, jer svaki valjan građanin vrši svoje dužnosti prema državi ne od straha pred bajunetom i zatvorom, nego jer se smatra prema državi obvezanim u svojoj duši i u svojoj savjesti, koja se bez vjerskog odgoja ne može zamisliti, budući nam vjera kaže, da je savjest glas Božji u nama. Tko taj glas slijedi, stiče priznanje,

da je značajan čovjek i uzoran vjernik među nama.

Kršćanske dužnosti

Pošto smo u našoj poslanici sabrali dokaze i potanko obrazložili povjesnu činjenicu, da je Gospodin Isus Krist Učitelj kršćanskoga nauka i da je Zakonodavac kršćanskoga morala kako ga uči i provađa sv. Kat. Crkva, smatramo potrebnim, predragi vjernici, da vas upozorimo na dužnosti, koje iz toga proizlaze:

1. Živimo po vjeri! Vjera je najveće blago za svakoga čovjeka. Sv. Pismo kaže: To je život vječni, da upoznaju Tebe jedinoga i pravoga Boga i koga si poslao Isusa Krista. (Iv. 17, 3). Vjera u Boga daje našem životu pravi smisao i siguran cilj. Bože moj, cilj za kojim težim, izvor pri kojem mirujem i Kruh od kojega živim jesi Ti najveće dobro moje, kaže Toma Kempenac. Tko od vjere i po vjeri živi, sve će zemaljske promjene i doživljaje života prosuđivati kao djela Božje Providnosti. Pravi čovjek i bogobojazan kršćanin od vjere živi (Rim, 1, 17). Čovjek treba Boga, da ostane čovjek i da se ne izrodi u nerazumno biće.

2. Držimo zapovijedi! Isus Krist je rekao: Ako hoćeš ući u život, drži zapovijedi (Mat. 19, 17). Deset Božjih zapovijedi jesu temelj kršćanskoga morala i osnovica crkvenih propisa. Iznad svih zapovijedi Isus Krist je naglasio kao prvu i najveću zapovijed: Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem i pameću svojom, a bližnjega svoga kao samoga sebe. (Mat. 22, 37). Ova ljubav neka bude stalna odlika svakoga našega vjernika i neka bude pokretna snaga našega kršćanskoga privatnoga i javnoga života.

3. Ljubimo sv. Katoličku Crkvu! Naša sv. Katolička Crkva je dobila od Isusa Krista u baštinu kršćanski nauk i zakonodavstvo kršćanskoga morala i ujedno je dobila zadatak, da narode uči, kako će se ovim duhovnim vrijednostima koristiti, i tako postići uzvišenu svoju svrhu, za koju je čovjek od Boga stvoren i određen. Stoga sa ljubavlju moramo

primati pouku i vodstvo sv. Kat. Crkve. Crkva je bila u prošlosti, a tako isto u sadašnjosti pak će biti u budućnosti: stup i tvrđa istine. (1. Tim. 3, 15). Ona je čuvarica ćudorednoga i društvenoga poretka. Njoj je dana mudrost koju preodredi Bog prije vijekova za slavu našu (1 Kor. 2. 6).

Za vrijeme groznoga svjetskoga rata preteške udarce je osjetila i Katolička Crkva kao vjerska zajednica. Kako državne zajednice, tako i crkvene po cijelome svijetu trebaju temeljite obnove u svojoj unutarnjoj upravi. To naglašuje Sv. Otac Papa Pio XII. u svojem božićnjem govoru, koji je održao na badnjak 24. prosinca 1945. u konsistoriju pred kardinalskim zborom. Sv. Otac je rekao: »U tako uzburkanom vremenu kao što je ovo naše, Crkva mora u svojem interesu kao i u interesu čovječanstva učiniti sve moguće, da bi se mogla usavršiti njezina nepodijeljena i nepodjeljiva cjelovitost. Ona mora danas više nego ikada biti nadnarodna, i da sa istom ljubavlju obuhvaća sve narodnosti i sve narode. Ona živi i razvija se u svim krajevima svijeta i svi narodi sudjeluju u njezinom životu i njezinom razvitku«. Neka nam bude dozvoljeno reći, da u toj saradnji želi udjela imati i naša biskupija sa svojom apostolskom administraturom. Novo stanje naše vjerske zajednice u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji nakon donešenoga Ustava u Narodnoj skupštini 31. siječnja 1946. daje nam povoda, da Vas, časna braćo svećenici i predragi vjernici, upozorimo, da će se i u našoj biskupiji morati provesti obnova u upravi biskupije kod crkvene vlasti i kod pojedinih biskupijskih ustanova. Štogod se bude moralo učiniti provesti će se prema metodama, kako su postupile druge katoličke biskupije u velikim državama kada je kod njih bila proglašena rastava Crkve i države. Kada se bude izradio nacrt za potrebite promjene i za sistematičan rad u dušobrižničkoj službi za pojedine župe, bit će to objavljeno časnome svećenstvu i svima našim vjernicima. Sa velikom utjehom primamo radosnu vijest iz župa, koje su pretrpjele veliku ratnu štetu

na svojim župskim crkvama i na drugim zgradama, da su župljani velikom žurbom preduzeli pripravne poslove za obnovu svoje župe, da se bogoštovne i druge zgrade obnove i po mogućnosti postave u prijašnje dobro stanje. Ova ljubav župljana prema župi je ljubav prema Isusu Kristu, kojega slavimo u Njegovim svetištima. Tvrdo smo uvjereni, da će duh ovako požrtvovne ljubavi vladati u cijeloj našoj biskupiji i ne manje u apostolskoj admninistraturi, pak ćemo uz Božju pomoć provesti uspješno zamišljenu organizaciju svećenstva i vjernika. Mi ćemo učiniti sve što možemo, da na vidljivi način pokažemo svoju ljubav prema našoj biskupiji.

Molitva za stalnost u vjeri

Pri zaključku naše rasprave prikažimo Gospodinu Spasitelju Isusu Kristu našu preponiznu molitvu:

Hoćemo, o Isuse, da složno, požrtvovno te puni pouzdanja i ljubavi prema Tebi čuvamo svoju svetu vjeru, te da izgrađujemo svoj kršćanski život prema propisima sv. Crkve naše. Daj nam milost, da među nama vlada sloga i ljubav bratska nama na spasenje, a Tebi na slavu. Amen!

Predraga braćo i bogoljubne sestre! Vašu stalnu i živu vjeru, Vaše nepokolebivo pouzdanje i Vašu svetu ljubav, neka blagoslovi Svemogući i Milosrdni Bog: † Otac i † Sin i † Duh Sveti. Amen.

Đakovo, dne 6. veljače 1946.

† ANTUN,
biskup, ap. adm.

Br. 352-1946.

Opaska: Ova poslanica se imade pročitati u svima župskim, a po potrebi i u filijalnim crkvama.

Br. 353-1946.

Predmet: Objava o postu i nemrsu za god. 1946, te o uskrsnoj ispovijedi.

Savezno s okružnicom iz god. 1943. br. 458., koja je objavljena u Glasniku naše biskupije br. 3. str. 23. obavješćuje se časno svećenstvo i vjernici biskupije đakovačke i apostolske administrature, da je Sv. Otac Papa Pio XII. svoju odredbu o polakšicama posta i nemrsa produljio sve do konca 1946., te prema tome svi naši vjernici mogu da se služe blagodatima Sv. Oca sadržanima u napred označenoj odredbi. Uslijed toga nije potrebito, da se vjernicima tumače odredbe Kanona 1250. do 1254. C. Z. o postu i nemrsu. Dovoljno je da se vjernicima proglase ove odredbe:

I: Sv. Otac Papa Pio XII.. se je udostojao podijeliti svima katolicima oprost od posta i nemrsa u sve dane kroz godinu 1496. osim na dan Čiste srijede (Fer. quarta Cinerum) i na veliki Petak (Feria sexta in Parasceve).

Vjernici, koji se budu služili polakšicama u obdržavanju posta i nemrsa, neka u te dane mjesto posta prikažu Gospodinu Bogu posebnu koju pobožnu molitvu (5 Očenaša i 5 Zdravo Marija) ili drugo koje dobro djelo, napose milostinju siromasima.

II. Produljenje roka za uskrsnu ispovijed. Na temelju povlastice podijeljene mi od Sv. Stolice dopuštam, da se na području cijele Biskupije i apostolske administrature uskrsna ispovijed može obaviti od prve korizmene nedjelje.

U Đakovu, dne 6. veljače 1946.

biskup, ap. adm.
† ANTUN,